

Bakı Biznes Universitetinin informasiya ehtiyatlarının yaradılması və idarə edilməsi

Q A Y D A L A R I

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Qaydaların Bakı Biznes Universitetində (bundan sonra – Universitet) internet informasiya ehtiyatlarının (bundan sonra - internet informasiya ehtiyatı), proqram təminatının, görünüşü və dizaynının, idarə edilməsinin, informasiya təhlükəsizliyinin və fasiləsiz fəaliyyətinin təmin edilməsinə dair münasibətləri müəyyən edir.

2. İnternet informasiya ehtiyatının ünvanı

2.1. İnternet informasiya ehtiyatının ünvanı “edu.az” domen zonasında qeydiyyatla alınmalıdır.

2.2. İnternet informasiya ehtiyatının ünvanı Azərbaycan və ya ingilis dilində mənə daşıyan formada müəyyən edilməli və aşağıdakı tələblər nəzərə alınmalıdır:

2.2.1. Universitetin adına və fəaliyyətinə uyğun olması;

2.2.2. Universitetin adının qısaltılmış formasından və ya abreviaturasından istifadə edilə bilinməsi;

2.2.3. ünvanın çox uzun olmaması;

2.2.4. hərf və rəqəm kombinasiyalarından istifadə edilməməsi.

2.3. Universitetin struktur bölmələrinin internet informasiya ehtiyatları Universitetin internet informasiya ehtiyatının aşağı səviyyəli domen adına malik olmalıdır.

3. İnternet informasiya ehtiyatının dili

3.1. İnternet informasiya ehtiyatının rəsmi dili Azərbaycan dilidir.

3.2. İnternet informasiya ehtiyatının Azərbaycan və ingilis dillərində versiyaları olmalıdır. Digər dillərdə də versiyalar yaradıla bilər. Xarici dillərdə olan versiyalar Azərbaycan dilindəki versiyaya uyğun olmalı və Azərbaycan dilindən tərcümə edilməlidir.

3.3. İnternet informasiya ehtiyatının hər bir dil versiyası üçün ümumi tərtibat və qrafiki dizayn eyni olmalıdır.

3.4. İnternet informasiya ehtiyatının mövcud dil versiyaları arasında keçid imkanı olmalı və bu zaman baxılan səhifənin uyğun dil versiyasına keçilməlidir.

3.5. Azərbaycan dilində olan versiyada yerləşdirilən kontentin xarici dilə tərcümə edilməsi və internet informasiya ehtiyatında yerləşdirilməsi Universitet tərəfindən təmin edilir.

4. İnformasiyanın yerləşdirilməsi və onun əldə edilməsi

4.1. İnformasiya ehtiyatında yerləşdirilən əsas məlumatların tərkibi “İnformasiya əldə edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun olmalıdır.

4.2. İnternet informasiya ehtiyatında yerləşdirilən məlumat tam, dəqiq və aktual olmalıdır.

4.3. Yerləşdirilmiş məlumatlarda səhvlər və qeyri-dəqiqliklər aşkar edildikdə, onun düzəliş edilmiş variantı dərc edilməli və bu barədə zəruri şərh verilməlidir.

4.4. Məlumatların yerləşdirilməsində operativliyin təmin edilməsinə riayət olunmalıdır.

4.5. İnternet informasiya ehtiyatında yalnız açıq məlumatlar yerləşdirilir və onların tərkibində məxfi və konfidensial informasiya olmamalıdır.

4.6. İnternet informasiya ehtiyatlarında metaməlumatlardan istifadə edilməlidir.

4.7. İstifadəçilərin internet informasiya ehtiyatından informasiyanı daha rahat əldə etməsi üçün aşağıdakı əsas üsullardan istifadə edilməlidir:

4.7.1. yenilənmələr haqqında məlumat;

4.7.2. tam mətn əsasında axtarış;

4.7.3. internet informasiya ehtiyatının xəritəsi (iyerarxik rubrikator).

5. Vətəndaşların və təşkilatların Universitet ilə qarşılıqlı əlaqəsi

5.1. Vətəndaşların və təşkilatların Universitetə müraciəti üçün elektron formalar, elektron poçt və ya digər üsullar tətbiq edilməlidir.

5.2. Universitetin vətəndaşlar və təşkilatlarla qarşılıqlı əlaqəsi üçün elektron poçtdan istifadə imkanı olmalıdır. Bu məqsədlə internet informasiya ehtiyatının idarəetmə sistemində xüsusi imkanlar nəzərdə tutulmalıdır.

6. İnternet informasiya ehtiyatı və proqram təminatı

6.1. İnternet informasiya ehtiyatı əsas və idarəetmə proqram təminatına malik olmalıdır.

6.2. İnternet informasiya ehtiyatının strukturunu, ayrı-ayrı modullarını, proqram təminatının işləmə prinsipini tam əks etdirən texniki sənəd hazırlanmalıdır.

6.3. İnternet informasiya ehtiyatının əsas proqram təminatı aşağıdakıları təmin etməlidir:

6.3.1. internet informasiya ehtiyatının Universitetin daxili informasiya sistemi ilə inteqrasiya olunan və miqyaslanan ola bilməsi;

6.3.2. XML texnologiyasından istifadənin mümkünlüyü;

6.3.3. mobil vasitələrdə istifadə olunması;

6.3.4. standart servislərin və onların asılılığının dəyişdirilməsi, əlavələr edilmə imkanı;

6.3.5. kənar müdaxilələrə səbəb ola biləcək əməliyyatların qadağan edilməsi;

6.3.6. loq fayllarının aparılması;

6.3.7. istifadəçilərin proqram komponentlərinə keçidin qadağan olunması;

6.3.8. istifadəçilərin avtorizasiyası zamanı daxil edilən loqin və parolun baxış proqramından serverə şifrlənmiş formada ötürülməsi;

6.3.9. proqram təminatında istifadəçilərin təsadüfi hərəkətləri ilə internet informasiya ehtiyatına vurula biləcək mümkün zərərin qarşısını alan mühafizə vasitələrindən istifadə edilməsi;

6.3.10. geniş istifadə edilən baxış proqramlarında problemsiz açılması və məlumatların düzgün əks olunması.

6.4. İdarəetmə proqram təminatı aşağıdakıları təmin etməlidir:

6.4.1. mətn daxil edilərkən, avtomatik formatlanması, mətnin şrift, ölçü və digər xassələrinin saxlanması;

6.4.2. interfeys modullarının kaskad stil sistemi ilə yazılması, istənilən halda onların tətbiqinin mümkünlüyü, zərurət yarandıqda modulların əlavə olunması;

6.4.3. mətnlərin orfoqrafik yoxlanılması;

6.4.4. sistemin (struktur, dizayn, hərəkət) və kontentin idarə edilməsi (informasiyanın dərc edilməsi və ona düzəlişlər edilməsi, bölmələrdə istinadların dinamik təzələnməsi);

6.4.5. kontentin idarə edilməsinin sadəliyi və mütəxəssis olmayan işçilər tərəfindən istifadə edilə bilinməsi;

6.4.6. kontent menyusunun (əsas bölmələrə istinadlar avtomatik generasiya edilən mətn tipli siyahı) idarəedilmə imkanının olması;

6.4.7. veb-interfeys vasitəsilə idarə edilməsi;

6.4.8. idarəetmə interfeysinin minimal qrafik dizayn elementlərindən istifadə edilməklə, hazırlanması və mövcud informasiyanın əyani təsviri, sistemin əsas bölmələrinə və funksiyalarına sürətli keçid;

6.4.9. internet informasiya ehtiyatından ayrı yerləşməni və onunla işləməni.

6.5. İnternet informasiya ehtiyatının idarəetmə proqram təminatı çoxsəviyyəli qrupların idarə olunması prinsiplərinə riayət edilməklə hazırlanmalıdır. Tələbatdan asılı olaraq, idarəçi qruplar müxtəlif modullarla iş səlahiyyətlərinə malik olmalıdır. Zəruri tələbat kimi isə ən azı iki qrup idarəçilər - inzibatçı və kontent idarəçi qruplar nəzərdə tutulmalıdır. Digər qruplar isə (moderatorlar, ayrı-ayrı modullarla iş üzrə qruplar) konkret tələbatdan asılı olaraq formalaşdırılır.

6.6. İnternet informasiya ehtiyatının bütün verilənlər bazası Unicode standartını tam dəstəkləməlidir.

6.7. Verilənlər bazasındakı cədvəllərin əlaqələndirilməsi avtomatlaşdırılmalıdır.

6.8. Verilənlər bazasının sürətini artırmaq üçün yaddaşda saxlanılan prosedurlardan istifadə olunmalıdır.

6.9. Verilənlər bazası idxal, ixrac, həmçinin ehtiyat nüsxə yaratma və ehtiyat nüsxədən bərpa etmə əməliyyatlarının aparılması imkanına malik olmalıdır.

6.10. İnternet informasiya ehtiyatının dinamik kontenti məlumat bazasında yerləşdirilməlidir. Bu bazada bütün kontent, səhifələrin şablonları və xidməti informasiya saxlanılır. Məlumatlara kənar müdaxilələrin qarşısının alınması məqsədi ilə xidməti informasiya (loqin və parollar) şifrlənmə imkanına malik olmalıdır.

6.11. İnternet informasiya ehtiyatında giriş-çıkış qurğularının funksiyalarını və imkanlarını, o cümlədən istifadəçinin istifadəsini məhdudlaşdıran proqram mexanizmləri tətbiq edilməməlidir.

6.12. İnternet informasiya ehtiyatında açıq kodlu kontent idarəetmə sistemlərindən istifadə edilməməlidir.

6.13. Səhv baş verdikdə, sistem məlumatları ilə birlikdə aşağıdakı məlumatlar da əks etdirilməlidir:

6.13.1. korporativ identifikasiya elementləri;

6.13.2. məlumatın başlığı;

6.13.3. izahedici mətn;

6.13.4. adi baxış rejiminə qayıtmaq üçün istinad (düymə, qrafiki element) və ya məlumata cavab olaraq hər hansı hərəkətin seçilməsi üçün istinadlar toplusu;

6.13.5. proqram təminatı səhvi.

6.14. İnternet informasiya ehtiyatından istifadənin təhlili məqsədi ilə statistik məlumatların toplanılması təmin edilməlidir.

7. İnternet informasiya ehtiyatının görünüşü və dizaynı

7.1. İnternet informasiya ehtiyatı onun lazımı funksionallığını təmin edən qrafik dizayna malik olmalıdır.

7.2. İnternet informasiya ehtiyatının başlıq hissəsində Universitetin loqosu, həmçinin Universitetin adı göstərilməlidir. İnternet informasiya ehtiyatının xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla başlıq hissəsində digər elementlər də yerləşdirilə bilər.

7.3. İnternet informasiya ehtiyatının görünüşü və dizaynı aşağıdakı əsas tələblərə uyğun olmalıdır:

7.3.1. qrafik elementlər internet informasiya ehtiyatında qrafiki informasiyanın göstərilmə xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla yaradılmalıdır;

7.3.2. əsas informasiyaya müraciət maksimal dərəcədə sürətli olmalı, istifadəçinin diqqəti ən vacib hərəkət elementlərinə yönəldilməlidir;

7.3.3. əsas informasiyanın, menyunun və hərəkətin başqa elementlərinin görünməsi baxış proqramının tam açılmış pəncərəsini üfüqi istiqamətdə hərəkət etdirmədən mümkün olmalıdır;

7.3.4. internet informasiya ehtiyatında hərəkət intuitiv və başa düşülən olmalıdır;

7.3.5. başlıqlara və titullara xüsusi diqqət yetirilməli, sətir və ya abzasın əvvəlində boş yerlər və abzasların düzlənməsi nəzərə alınmalıdır;

7.3.6. başlıqların, abzasların, bölmələrin tərtibatında eyni stillər gözlənilməlidir.

7.4. İnternet informasiya ehtiyatının istifadəçi interfeysində informasiyanın strukturunun əyani, intuitiv başa düşülən şəkildə göstərilməsi, bölmələrə və səhifələrə hərəkət elementləri vasitəsilə sürətli və məntiqli keçid təmin edilməlidir. Qrafiki hərəkət elementlərindən istifadə edildikdə, o alternativ yazılarla təchiz edilməlidir.

8. İnternet informasiya ehtiyatının fəaliyyətinin təşkili

8.1. Universitetin internet informasiya ehtiyatı yaradılarkən, bu Qaydaların müddəaları nəzərə alınmalıdır.

8.2. Universitetin internet informasiya ehtiyatının gündəlik fəaliyyətinin dəstəklənməsi üçün aşağıdakılar həyata keçirilməlidir:

8.3.1. internet informasiya ehtiyatı üzrə məsul şəxsin (şəxslərin) müəyyən edilməsi;

8.3.2. yeni məlumatların yerləşdirilməsi;

8.3.3. gündəlik olaraq ehtiyat nüsxələrin yaradılması;

8.3.4. istifadəçilərlə əlaqənin həyata keçirilməsi;

8.3.5. fəaliyyətə gündəlik nəzarət və monitoring;

8.3.6. informasiya ehtiyatının yaradılmasında istifadə olunmuş texnologiyalarda baş verən yeniliklərin nəzərə alınması, aşkar olunan qüsurların aradan qaldırılması, müvafiq yenilənmələrin həyata keçirilməsi;

8.3.7. yetərli sayda əməkdaşın ayrılması və onlara lazımı şəraitin təmin edilməsi.

8.4. Universitetin internet informasiya ehtiyatında dövlət dili normalarına riayət olunması təmin edilməlidir.

9. İnformasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi

9.1. İnternet informasiya ehtiyatının yaradılması, yerləşdirilməsi, saxlanması, istismarı zamanı informasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədilə aşağıdakı tədbirlər görülməlidir:

9.1.1. elektron xidmətlər təqdim olunan internet informasiya ehtiyatında istifadəçilərin autentifikasiyasının həyata keçirilməsi və autentifikasiya mexanizminin təhlükəsizlik səviyyəsinin qəbul edilmiş risk səviyyəsinə və ya ümumi tələblərə uyğun olması;

9.1.2. informasiyanın yerləşdirilməsi, dəyişdirilməsi və silinməsi üzrə bütün hərəkətlərin uçotu, onların yerinə yetirilməsinin dəqiq vaxtı, məzmunu və yerinə yetirən səlahiyyətli şəxs barədə informasiyanın qeydiyyatını əks etdirən loq jurnalların aparılması;

9.1.3. informasiyanın icazəsiz məhv edilmədən, dəyişikliklərdən, müdaxilələrdən və digər qeyri-qanuni hərəkətlərdən mühafizəsi;

9.1.4. loq jurnalların ehtiyat nüsxələrinin saxlanması;

9.1.5. səhifələrin aşağı kolontitulunda fərdi məlumatların mühafizəsi üzrə müvafiq qanunvericiliyə istinad olunması;

9.1.6. fərdi məlumatların toplanılması, işlənilməsi zamanı baxış proqramı, server və verilənlər bazası arasında şifrləmənin tətbiq edilməsi;

9.1.7. internet informasiya ehtiyatında 24 saat x 7 gün rejimində istifadəçilərə informasiya və xidmətlərin təqdim olunması;

9.1.8. istifadəçilərin internet informasiya ehtiyatında yerləşdirilmiş informasiyaya müraciətini qeyri-mümkün edən texniki işlərin plan üzrə aparılması zəruri olduqda, işlərin başlanmasına ən azı 24 saat qalmış internet informasiya ehtiyatının əsas səhifəsində bu barədə xəbərdarlığın yerləşdirilməsi;

9.1.9. istifadəçilərin internet informasiya ehtiyatında yerləşdirilmiş məlumatlara və ya onun müəyyən hissələrinə çıxışını qeyri-mümkün edən texniki və ya proqram qüsurları və digər problemlər baş verdiyi hallarda, çıxış bərpa edildiyi andan 2 saatdan çox olmayan müddətdə çıxışın kəsilməsinin səbəbi, tarixi və zamanı, həmçinin çıxışın bərpa olunduğu tarixi və zamanı göstərməklə bildiriş yerləşdirilməsi;

9.1.10. informasiya ehtiyatına hər hansı kənar müdaxilələr olduqda müvafiq tədbirlərin görülməsi.